Oprava protokolu o hlavním přelíčení.

Napsal s. docent dr. *August Miřička.*

Ačkoli zásada ústnosti, pokud jde o hlavní přelíčení před soudy prvé instance, v moderním procesu trestním došla poměrně nejúplnějšího uznání a rozsudek jedině na oněch průvodech spočívati má, které při hlavním přelíčení soudu byly předvedeny, přece objevila se potřeba, aby to, co při hlavním přelíčení před soudem se dálo, v podstatných kusech písemně ve formě protokolu bylo zachyceno. Jeť protokol ten především základem kontroly, kterou vykonává instance vyšší opravným prostředkem dovolaná v tom směru, zda zachovány byly podstatné formy i zásady řízení zákonem předepsané, dle našeho práva pak, kteréž i protokolování výpovědi obviněného, svědků i znalců předpisuje, také kontroly v tom směru, není-li v té příčině mezi obsahem protokolu a obsahem rozsudkových důvodů odpor, konečně z části také v tom směru, zda byl vyměřen trest přiměřený.

P. o h. p. [= protokol o hlavním přelíčení] je dále podkladem při rozhodování o žádosti za obnovu trestního řízení, zejména pokud se týče otázky, jsou-li okolnosti a průvody, o které se žádost opírá, skutečně novými.

Kromě toho je protokol ten závažným průvodem, pokud jde o trestní stíhání některého svědka pro křivé svědectví neb kterékoli z osob súčastněných pro delikt verbální (na př. urážku na cti) při hlavním přelíčení spáchaný, často pak i vítanou pomůckou pro uplatnění nároků soukromoprávních pořadem procesu civilního.

Ze všeho toho vyplývá zároveň, jak důležitý zájem mají strany v trestním procesu súčastněné nejen v tom, aby se vůbec protokolovalo, nýbrž i v tom, jak se protokoluje.

Proto trestní řád vykazuje stranám procesním jistý vliv na sepisování protokolu o hlavním přelíčení, totiž:

1. strany mohou pro zachování práv svých žádati, aby se některá věc v protokole na jisto postavila (§ 271. odst. 1. posl. věta tr. ř.). Zejména přísluší stranám toto právo, pokud jde o obsah právního poučení, předsedícím porotního přelíčení porotcům uděleného (§ 325. odst. 1. posl. věta).

2. Záleží-li na doslovném znění, má předsedící ku žádosti strany ihned jednotlivá místa dáti přečísti (§ 271. odst. 2. tr. ř.).

Patrno jest ovšem, že tato působnost stran na obsah protokolu v obojím směru vztahuje se na dobu hlavního přelíčení samého, tedy na dobu, ve které protokol ještě není ukončen.

O nějakém vlivu stran na obsah skončeného protokolu nemá náš trestní řád žádného předpisu; ustanovuje ť jen, že strany mohou v uzavřený a podepsaný protokol nahlednouti a přepis z něho si vzíti (§ 271. odst. 5.).

A přece je zjevna důležitost toho, aby ani protokol formálně dokončený se nevymykal úplně z veškery ingerence stran.

Vždyť je patrno, že oprávnění pod č. 1. a 2. uvedená nejsou s to, aby stranám poskytovala plnou záruku zápisu v každém směru správného a úplného. Jednak je takřka nemyslitelno, aby strany těchto práv užily ve příčině celého podstatného obsahu protokolu, aniž by tím na se uvalily výtku zavlékání procesu. Jednak ani kdyby tak učinily, nejsou přece vyloučena přepsání, nedopatření, nedorozumění a omyly. A konečně sluší počítati i s možností úmyslného falšování protokolu.

Pokud ale strany onoho práva neužijí, vzniká protokol o hlavním přelíčení úplně bez součinnosti stran. Neboť oné důležité záruky správnosti a úplnosti protokolu, kterouž poskytuje obligatorní přečtení protokolu neb aspoň předložení jeho straně ku přečtení a připojení podpisu stranou, předepsané na př. v řízení přípravném (§ 105. tr. ř.), náš trestní řád, pokud jde o hlavní přelíčení, nezná.[1]) Tím důležitějším jeví se, aby stranám poskytnut byl prostředek, kterým by námitky své proti správnosti toho, co ve p. o h. p. je obsaženo, dodatně uplatniti mohly.

Škody, jež z nedostatku takového prostředku stranám vzejíti mohou, jsou na jevě. Vždyť protokol soudní je listinou veřejnou, tvořící plný důkaz o tom, co v něm jako udávší se před soudem je uvedeno.

Zejména podává obsah protokolu důkaz toho, že podstatné dle zákona formálnosti řízení byly zachovány, a důsledně tudíž také ve směru negativním důkaz o tom, že některá z formálností těch dodržena nebyla.

Tato publica fides a vyplývající z ní průvodní moc p. o h. p. sahá dle některých zákonodárství tak daleko, že může býti zvrácena jen důkazem falšování. Tak tomu je dle § 274. něm. tr. řádu, kterýž ustanovuje, že zachování formálností pro hlavní přelíčení předepsaných může býti pouze protokolem dokázáno a že proti obsahu protokolu toho, pokud se týče těchto formálností, přípustný je pouze důkaz falšování.

---

[1]) Podobně ani něm. řád trestní. Jinak dříve saský tr. řád z r. 1885., dle něhož prve než soud se odebral k poradě, protokol musil býti přečten a od členů soudu, státního zástupce, obhajce a tlumočníka podepsán (srv. *Glaser*, Handbuch II. s. 262. p. 16., *S. Mayer*, Kommentar k § 271. čís. 75.). Podobně ustanovuje i náš nový civilní proces, že protokol o ústním jednání sepsaný má býti stranám ku prohlednutí předložen neb přečten a od nich podepsán, při čemž stranám je volno činiti návrhy opravné, a nedá-li se jim místa, vznésti proti příslušné stati odpor, jehož význam posoudí soud odvolací, uváživ veškery okolnosti (§§ 212., 498. odst. 2. c. p.).

Jak nedostatečně jsou tímto ustanovením chráněny strany proti nesprávnostem v protokole, je patrno, uvážíme-li, že jak v praxi i v theorii uznáno, tu jde jedině o falšování úmyslné.[2]) A přece nemůže býti o tom pochybnosti, že nesprávnost protokolu, způsobená nedbalostí, omylem neb nedopatřením stranám tytéž, ba dle okolností ještě důležitější škody procesní způsobiti může.

Náš trestní řád nemá ovšem podobného ustanovení jako citovaný právě předpis § 274. něm. tr. ř. Proto právem zajisté sluší souditi, že důkaz zachování či nezachování formálností pro hlavní přelíčení předepsaných lze provésti také jiným způsobem než právě obsahem protokolu, a to i v takových případech, kde nejde o (úmyslné) falšování.[3])

Avšak třeba bychom nepřihlíželi ani k tomu, jak obtížným zpravidla bývá důkaz takový, aniž k té okolnosti, že praxe o přípustnosti jeho není zcela svornou, ba že judikatura nejv. soudu přidržuje se na mnoze mínění opačného;[4]) tolik je zajisté nepochybno, že dodatná oprava p. o h. p. je pro strany zajisté nejúčinnějším a nejbezpečnějším prostředkem, chránícím je před škodami z nesprávností protokolu hrozícími.

Takovouto opravu straně umožniti náležitým upravením řízení opravného jest úkolem moderního procesu.

Náš trestní řád (právě tak jako i německý) v tom směru vykazuje, jak řečeno, mezeru. To ovšem nenasvědčuje ještě nijak tomu, že by žádost strany za opravu p. o h. p. byla nepřípustnou; každým způsobem však s sebou přináší ten nedostatek, že právo strany na opravu takovou není podepřeno výslovným ustanovením zákona a dále, že tu není také žádného zákonného podkladu pro řízení, k takové žádosti se pojící.[5])

---

[2]) Srv. rozh. říšského soudu něm. E. V. 44., XX. 166., R III. 587.; k tomu *Stenglein*, Gerichtssaal, 45. s. 107. a *Seefeld*, Das Protokoll im österr. Strafprocesse s. 41. d. Také dle § 215. odst. 2. našeho civ. procesu může zachování formalit zákonem předepsaných býti dokázáno jen protokolem. Dodatek v § 215. vládní osnovy obsažený, že důkaz falšování protokolu se připouští, byl perm. komisí panské sněmovny jako samozřejmý vymýtěn (srv. spol. zprávu obou perm. kom. s. 4.; *Ott*, Soustavný úvod, I. s. 298.).

[3]) Arg. § 286. tr. ř. a § 6. novelly, dle něhož nejvyšší soud může sborovému soudu první instance nařídíti, aby podal potřebná skutková objasnění o formálnostech, o jichž porušení se zmatečná stížnost (§ 281. č. 1—4. tr. ř.) opírá. Toho mínění je také *S. Mayer*, Kom. u § 271. č. 4., 5., 8., 13., 79., *Seefeld* s. 42., *Storch*, Řízení trestní II. s. 286., 287. a 491. pozn. 4.

[4]) Z tohoto názoru vycházejí patrně rozhodnutí kass. soudu z 1. prosince 1881. č. 7442., 1. dubna 1885. č. 3642., 23. prosince 1880. č. 14.708., 21. února 1888. č. 10.736. (v Manzově vydání tr. ř. z r. 1901. u § 271. pod č. 6. a 7.).

[5]) Nutnosť nápravy v tom směru se v literatuře uznává; srv. zejména *S. Mayer*, Kom. u § 271. č. 8., *Meves* v Goltd. Archiv f. Strfr. 39. s. 305., *Stenglein* v Gerichtssaal 45. s. 81. d., pak návrh *Brunnsteinův* na 9. sjezdu rak. advokátů v Jur. Bl. 1891. s. 437., 449., 452. a 483.

Praxe soudní a zejména také judikatura nejvyššího soudu pokládá přes naznačenou právě mezeru v zákoně žádání strany za dodatečnou opravu nesprávností, vloudivších se do p. o h. p., zásadně za přípustno.[6])

Správnost názoru toho je, tuším, na jevě. Vždyť je nepochybno, že omyly a nedopatření jsou možny — jako při každém jiném díle lidském — i v soudních protokolech. O dodatečné opravě takových nesprávností, pokud jde o protokoly sepisované v řízení přípravném, náš trestní řád (§ 106.) výslovně se zmiňuje, stanově i způsob, jakým opravy takové státi se mají. Podobně pomýšlel zákon i na opravení takovýchto poklesků a vad formálných (s jistým ovšem obmezením), pokud se sběhly ve vyhotovení rozsudku (§ 270. posl. odst. tr. ř.). Je tedy zajisté v duchu zákona, jestliže takovouto dodatečnou opravu i ve příčině p. o h. p. za přípustnou prohlásíme.

Jisto jest snad, že ten, komu náleží odpovědnost za obsah protokolu, tedy předsedící hlavního přelíčení, resp. soudce, hlavní přelíčení před okresním soudem řídící, může z vlastního popudu nařiditi dodatečnou opravu protokolu již skončeného i podepsaného, jestliže potom nějaká nesprávnost neb neúplnost na jevo vyšla. Než může-li tak učiniti z vlastní iniciativy, jest zajisté nepochybno, že opravu takovou nařiditi může i ku podnětu strany, nechť již podnět ten se stal ve krátké cestě ústního upozornění či žádostí písemnou.

O tom také v praxi není sporu. Sporno je spíše, zda předsedící je také oprávněn takovou žádost sám zamítnouti či kdo k tomu je povolán a přísluší-li proti takovému zamítnutí straně nějaký opravný prostředek a jaký.

Vůbec mohou se v té příčině naskytnouti následující otázky, jichž řešení i de lega ferenda nepostrádá zajímavosti:

I. Co lze v p. o h. p. dodatečně opravovati?

Samozřejmo je, že opravovati lze v p. o h. p jen to, co v protokole tom obsaženo jest či obsaženo býti má. Protokol má podávati obraz celého hlavního přelíčení v podstatných jeho kusech, tedy reprodukci všech důležitých dějů při něm se přihodivších.

Zejména má p. o h. p. dle výslovného předpisu § 271. (§ 342) tr. ř. tento úkol:

1. Má uváděti veškery podstatné formálnosti řízení. Podstatnými formálnostmi jsou v prvé řadě ovšem ony, na jichž zachování závisí platnost řízení, či jinými slovy, jichž nezachování

[6]) Srv. zvl. rozhodnutí nejvyš. soudu, citovaná svrchu v pozn. 4.; podobně i theorie, zejména *S. Mayer*, Kom. u § 271. č. 78. a *Storch*, Řízení trestní II. s. 286.

tvoří důvod zmatečnosti (§ 281. č. 2. a 3., § 344. č. 3. a 4., § 468. č. 2. tr. ř.). Než výraz »podstatné formálnosti« sahá zajisté dále, a sluší za podstatné pokládati a tudíž protokolovati i jiné důležité formálnosti než právě naznačené, již proto, že někdy nesnadno s určitostí předvídati, zda předsevzetí či opomenutí té či oné formálnosti může míti v zápětí zmatečnost řízení čili nic. Některé formálnosti toho druhu uvádí § 271., resp. 342. tr. ř. sám.

2. V p. o h. p. má dále býti uvedeno, jaké návrhy strany učinily a jak předsedící nebo soud o nich rozhodl. Toto ustanovení je v patrné souvislosti se zmatečným důvodem § 281. č. 4. (§ 468. č. 2.) a § 344. č. 5. tr. ř.

3. Konečně má býti učiněna zmínka také o obsahu výpovědi obžalovaného, svědků a znalců,[7]) avšak jen tehdy, když výpovědi odchylují se od toho, co osoby ty dle spisů seznaly při dřívějším svém výslechu (tedy v řízení přípravném neb při konaném již jednou hlavním přelíčení) anebo když jsou vyslýchány poprvé.[8])

Žádost strany za opravu p. o h. p. může, pokud se týče všech obsahových náležitostí protokolu pod č. 1—3. právě uvedených, směřovati k tomu, aby bylo vyznačeno:

a) že něco, co v p. o h. p. jako udavší se je uvedeno, se vůbec nestalo (vypuštění z protokolu),

b) že něco, co v p. o h. p. jako udavší se je uvedeno, se stalo jinak než v protokole je zaznamenáno (změna protokolu v užším slova smyslu) aneb

c) že se stalo něco, co v p. o h. p. vůbec uvedeno není (doplnění protokolu.)

V případě ad *a) b)* týká se tedy žádaná oprava něčeho, co v protokole obsaženo je, v případě *c)* něčeho, co v protokole obsaženo není, ač to v něm obsaženo býti mělo.

Pokud jde o podstatné formálnosti řízení a návrhy stran i rozhodnutí o nich učiněná, nepůsobí otázka, co je předmětem p. o h. p. a co tedy i podkladem opravy ve všech třech směrech pod *a)* až *c)* právě naznačených býti může, patrně žádných obtíží.

---

[7]) Jinak dle tr. ř. něm., kterýž protokolování podstatných výsledků výslechů předpisuje jen pro hlavní přelíčení před soudy přísežných (§ 273. odst. 2.). Přes to nemůže se praxe, také pokud jde o hlavní přelíčení před soudy zemskými i porotními, bez zapisování výpovědí osob vyslýchaných obejíti, jak tomu nasvědčují výnosy pruského min. práv ze 7. prosince 1882. (věstník 381.) a z 2. listopadu 1885. (věstník 359.). Ovšem nezakládá pak disparita mezi protokolem a důvody rozsudkovými v té příčině zmatečnosti, poněvadž rozhodnými jsou jen důvody rozsudku. Srv. *S. Mayer*, Streiflichte s. 98. pozn., *Stenglein* v Gerichtssaal 45. s. 101. a *Ortloff*, Goltd. Archiv. f. Stfr. 44. s. 99. a 120.

[8]) § 271. odst. 3. zmiňuje se jen o případu, že svědci neb znalci jsou při veřejném líčení poprvé vyslýcháni. Zajisté je ale možno, že i obžalovaný nebyl před hl. přelíčením ještě slyšen.

Pochybnější by mohla býti věc, pokud se týče obsahu výpovědí obžalovaného, svědků a znalců. V té příčině sluší míti v prvé řadě na mysli, že jen podstatný obsah výpovědí těch protokolován býti má. To plyne již z doslovu § 271. odst. 3. tr. ř., zejména ze slov »stane se jen tenkráte zmínka,« dále ze vztahu na protokoly řízení přípravného, kdež právě jen protokolování podstatného obsahu výpovědí je nařízeno (§ 104. odst. 3. tr. ř.) a konečně z antithese ku stenografickému zaznamenání veškerých výpovědí dle 4. odst. § 271. tr. ř. výminečně přípustnému.

Z toho však nepochybně vyplývá, že také právo strany na opravu p. o h. p., pokud se týče výpovědí obžalovaného, svědků a znalců, jen na podstatný obsah těchto výpovědí se vztahovati může.

Avšak k tomu sluší připojiti ještě další obmezení, o němž ihned bude řeč.

II. Kdo může žádati za opravu p. o h. p.?

Již právo stran žádati při hlavním přelíčení, aby se některá věc v protokole na jisto postavila, jest obmezeno v § 271. odst. 1. tr. ř. dodatkem, že tak mohou učiniti »ku zachování práv svých.«[9])

Toto obmezení je tím nezbytnější, poněvadž by jinak stranám dána byla do ruky nebezpečná zbraň ku šikanování soudu, ba dokonce ku provozování účinné obstrukce.

Než z povahy věci plyne, že také právo strany na opravu uzavřeného p. o h. p. nemůže sáhati dále než ono právo strany na zjištění a že tudíž strana může žádati za dodatnou opravu podstatného obsahu výpovědí jen potud, pokud má právní zájem na opravě takové.

Kdežto ale obmezení to, pokud jde o právo na zjištění při hlavním přelíčení vykonávané, sluší pokud možno liberálně vykládati — ač není-li snad patrným úmysl k šikaně neb obstrukci směřující — již proto, že během líčení nesnadno často předvídati, zdali to či ono seznání může se státi v některém směru důležitým, bude při vyřizování žádosti strany za opravu p. o h. p., tedy v době, kde protokol již je hotov a i rozsudek z pravidla vynesen, zajisté netěžko posouditi, zda-li strana má na žádané opravě právní zájem a jaký.

[9]) Bije do očí, že toto »právo na zjištění« normováno je na konci 1. odst. § 271., v němž řeč jest jen o podstatných formálnostech řízení a o návrzích stran i jich vyřízení, kdežto o protokolování obsahu výpovědí mluví teprve odst. 3. téhož §u, tak že by vzhledem k tomu mohlo býti pochybno, zda toto právo na zjištění (a podobně i právo na přečtení jednotlivých míst v odst. 2. naznačené) se vztahuje také na obsah výpovědí. Přes to theorie i praxe k otázce té právem jednomyslně přisvědčuje, onoho nelogického seřadění si snad ani nepovšimnuvši.

V prospěchu strany samé jest, aby v žádosti uvedla, k jakému cíli se opravy domáhá, aby tedy právní zájem svůj vyložila.

Může pak oprava obsahu výpovědi svědků a znalců pro stranu býti důležitou nejen za příčinou řízení o prostředku opravném (důvod zmatečnosti § 281. č. 5. a § 344. č. 6. tr. ř., odvolání z výroku o trestu, o nárocích soukromoprávních), nýbrž i v jiných směrech na př. vzhledem k obnově řízení trestního, ku stíhání svědka pro křivé svědectví, pro urážku na cti, k domáhání se náhrady škody pořadem práva soukromého.

Ovšem může na opravě takové míti právní zájem a tudíž za ni žádati nejen strana, která opravný prostředek (zejména i žádost za obnovu) podala resp. stíhání trestní neb civilní rozepři o náhradu škody zahájila nebo tak učiniti zamýšlí, nýbrž nepochybně i odpůrce strany té, tedy pokud jde o vlastní věc trestní ten, komu záleží na zachování rozsudku první instancí vyneseného.

Za opravu p. o h. p. může tedy žádati jen ten, kdo má právní zájem na opravě, o kterouž jde. Žádost za opravu s jiné strany podaná mohla by býti nejvýše jen upozorněním na omyl do protokolu se vloudivší.

Než zásada právě vyslovená potřebuje ještě objasnění.

Předem je, tuším, nepochybno, že právo na opravu přísluší jen straně, tedy osobě stojící mimo soud. Osobám soudním na procesu súčastněným nelze právo to přiznati. Máme tu ovšem na mysli zejména osoby soudní rozdílné od oněch, jež povolány jsou k součinnosti při sepisování protokolu, tedy členy soudu mimo předsedu a zapisovatele. Ovšem nemůže býti členům senátu bráněno, aby, zpozorují-li v p. o h. p. nesprávnost, předsedu neb zapisovatele na to upozornili. Je-li p. o h. p. v době porady o rozsudku již ukončen, mohou své pozorování uplatniti případně též ve svém votu.

Přiznáváme-li však právo na opravu pouze stranám, míníme tím nikoli jen ony strany, jimž přísluší v trestní věci, o kterouž jde, postavení stran procesních (veřejného i soukromého žalobce, obžalovaného a účastníka soukromého), nýbrž veškery osoby stojící mimo soud, které v hlavním přelíčení nějaké účastenství měly, zejména tedy i osoby přezvědné t. j. svědky a znalce, neboť i tyto osoby mohou míti právní zájem na opravě; tak může na př. svědkovi velmi záležeti na tom, aby byla opravena jeho výpověď v p. o h. p. uvádějící následkem nedorozumění neb přepsání právě opak toho, co řekl, poněvadž tím patrně jest uváděn v nebezpečí trestního řízení event. i odsouzení pro křivé svědectví.[10])

[10]) Proto správně zajisté se přiznává svědkovi také právo na zjištění protokolem; srv. *S. Mayer*, Kom. k § 271. č. 98. a *Ortloff* v Goltd. Archiv für Stfr. 44. s. 106. Také dle našeho nového civ. procesu může vedle stran i svědek a znalec činiti námitky proti části protokolu na jeho výpověď se vztahující (§ 343. odst. 3., § 367. civ. proc.)

III. Komu náleží rozhodovati o žádosti za opravu p. o h. p.?

Nepochybno je, že žádost za opravu p. o h. p. sluší podati u soudu první instance, před nímž se hlavní přelíčení konalo.

Pochybnosti vyvolává však v theorii i v praxi otázka, který orgán soudu, je-li to soud sborový, je povolán o žádosti rozhodnouti, zejména zda li snad je k tomu příslušným:

1. soudce, jenž hl. přelíčení řídil (předsedící) či
2. sborový soud první instance sám.

Také lze uvažovati — ovšem i pokud se týče řízení před soudy okresními — o tom, není-li k tomu povolán

3. soud vyšší instance, což by bylo na snadě zejména v tom případě, kde žádost za opravu souvisí s opravným prostředkem u věci hlavní, o němž vyššímu soudu je rozhodovati.

Přes to sluší tuto eventualitu č. 3. odmítnouti.

Jeť soud vyšší instance — vyjímaje případy v zákoně výslovně vytčené — povolán rozhodovati pouze o opravných prostředcích proti rozhodnutím soudu prvního Opravu p. o h. p. nemůže vyšší soud nařídíti zajisté ani v tom případě, kdyby podstatná nesprávnosť některého protokolárního zápisu byla v samé zmatečné stížnosti neb odvolání vytýkána a o skutečný děj opravný prostředek opírán.[11])

Zejména pak nemůže nesprávnost p. o h. p. sama býti důvodem zmatečnosti (§ 281. č. 3. resp. § 344. č. 4. tr. ř.) poněvadž dle § 271. odst. 1. tr. ř. zmatek tu jest jen tenkráte, když vůbec žádný p. o h. p. nebyl sepsán.[12])

Proto kassační soud dle konstantní praxe své správně zajisté do vyřízení žádosti za opravu p. o h. p. se nepouští, nýbrž odkazuje žádost takovou na sborový soud první instance, vyčkávaje dle okolností, až žádost bude vyřízena, prve než sám se pustí do rozhodnutí o stížnosti zmateční.[13])

Zbývá tedy uvažovati jen o tom, zdali a pokud povolán je ku rozhodování o žádosti za opravu p. o h. p. předsedící hlavního přelíčení či sborový soud první instance sám.

---

[11]) Jinou otázkou jest, je-li nejvyšší soud rozhodující o stížnosti zmatečné příslušným také k rozhodování o stížnosti na rozhodnutí prvního soudu učiněné o žádosti za opravu p. o h. p. O tom níže A opět jinou otázkou jest, může-li nejvyšší soud bez předcházející opravy p. o h. p. skutečný děj jiným způsobem dokázaný svému rozhodnutí za základ položiti. K této otázce sluší aspoň, pokud se týče formálností tvořících podklad zmatečných důvodů § 281. č. 1—4. resp. § 344. č. 1—5. tr. ř, přisvědčiti (srv. svrchu pozn. 3. a literaturu tam uvedenou).

[12]) Srv. rozhodnutí kass. soudu z 21. února 1876. č. 11815., z 5. listopadu 1877. č. 8890., ze 12. prosince 1877. č. 11753. a ze 4 února 1884. č. 6439. a j. v. (u § 271. Manzova tr. ř. č. 1. a 2.). Ovšem sluší v té příčině ku případu, kde p. o h. p. je naprosto nedostatečný, kusý a vadný, přihlížeti zajisté tak, jako by vůbec žádný p. o h. p. sepsán nebyl.

[13]) Viz rozh. kass. soudu citovaná svrchu v pozn. 4.

Mínění v theorii i v praxi se rozcházejí. Jedni vindikují právo rozhodování o žádosti takové předsedícímu [14]), druzí soudu [15]). Konečně pak třetí jaksi sprostředkující názor zastává, jak se zdá, kassační soud v ten rozum, že k vyřízení žádosti za opravu povolán je předem předsedící, že ale zamítnutí žádosti státi se má rozhodnutím soudu. [16]) Dle toho by předseda byl oprávněn žádost vyříditi z vlastní moci jen tenkráte, chce-li jí dáti místo. [17])

Praví-li se že o žádosti za opravu rozhoduje s b o r o v ý s o u d, pak tím ještě není otázka naše zodpověděna úplně. Sluší zajisté ještě dodati, v j a k é m s h r o m á ž d ě n í sborový soud o příslušném rozhodnutí se usnáší, zejména zda:

1. v radní komoře či

2. ve shromáždění oněch čtyř (v porotních případech tří) soudců, kteří spolupůsobili při hlavním přelíčení a vynášení rozsudku, či

3. v obyčejném shromáždění tří soudcův (§ 13. posl. odst. tr. ř.).

Že působnost radní komory v tomto stadiu processu je vyloučena, o tom tuším nebude sporu.

Otázka, zda nemělo by se rozhodnutí o žádosti za opravu p. o h. p. svěřiti shromáždění právě oněch čtyř resp. tří soudců, kteříž tvořili soud nalézací resp. soudní sbor porotní ve případě, o kterýž jde, zdá se vší úvahy hodnou.

Jsouť oni z vlastní zkušenosti, tedy dojista nejlépe informováni o věci a tudíž nejzpůsobilejšími k tomu, aby o žádosti oné — má-li k jejímu vyřízení již celý sbor soudní býti povolán — rozhodovali. [18]) Ovšem nelze přehlednouti, že, jak o tom bude ještě řeč, žádost za opravu protokolu může podána býti také ještě po uply-

---

[14]) Tak *J. v. W.* v Ger. Ztg. 1891. s. 1. d.; podobně praxe soudů německých srv. *Stinglein* v Gerichtssaal 45 s. 96. d.

[15]) Tak *S. Mayer* Kom. u § 271. č. 77. a *Storch* II. s. 286.

[16]) Srv. rozhodnutí svrchu v pozn. 4. citovaná. Podobně *Rulf*, Der österr. Strafprocess 3. vyd. s. 161.

[17]) Patrně tu řešena sporná otázka dle analogie § 238. tr. ř., jejž zajisté i na návrhy stran na zjištění jednotlivých věcí protokolem (§ 271. odst. 1. in fine) vztahovati sluší (srv. *S. Mayer*, Kom. u § 271. č. 91. a 92.).

[18]) Z těchto důvodů pokládáme za velmi šťastné ustanovení civ. procesu, dle něhož o žádosti za opravu s k u t k o v é p o d s t a t y rozsudku rozhoduje soud za účastenství jen oněch soudců, kteří spolupůsobili při vynesení rozsudku. Zašlo-li některého z nich něco, rozhoduje při rovnosti hlasů hlas předsedy a zašlo-li něco předsedu, hlas staršího soudce. Ovšem sluší míti na paměti, že pro takovou žádost vymezena je praeklusivní lhůta osmi dnů od doručení rozsudku (§§ 420. a 493. civ. pr.). V oněch případech, kde skutková podstata rozsudku v řízení před soudy okresními částečně nahrazuje protokol, mohou strany do tří dnů po obdrženém vyrozumění o tom, že skutková podstata rozsudku je v soudní kanceláři vyložena k nahlédnutí, je-li v ní některé přednesení skutečností neb průvodů nesprávně uvedeno, vznésti o d p o r, následkem něhož skutková podstata soudcem náležitě opravena býti může (§ 445. c. p.).

nutí delší doby od hlavního přelíčení, kde následkem osobních změn není snad více lze onen sbor soudců sestaviti.

Avšak úvahy ty mají dle našeho mínění význam jen de lege ferenda.

De lege lata padá zajisté na váhu, že působnost soudu nalézacího i porotního je vynesením rozsudku a skončením hlavního přelíčení u konce a že bylo by k tomu potřebí zajisté výslovného ustanovení zákona, kdyby týž sbor soudců v témž složení i po této době ještě k nějakému rozhodování povolán býti měl.

Má-li tedy o žádosti za opravu p. o h. p. rozhodovati sborový soud první instance, nezbývá dle platného práva než obyčejnému tříčlennému senátu rozhodnutí to zůstaviti. Na snadě je ovšem otázka, na jakém podkladě má senát ten rozhodnutí své založiti. Pokud jde o posouzení otázky, zda žádaná oprava se týká věci podstatné a zda-li žadatel je k žádosti legitimován, nebude věc as činiti obtíží, poněvadž jde o otázky právní.

Jak ale ve příčině merita žádosti na př. žádá-li se za doplnění p. o h. p. v tom směru, že zachována byla nějaká formálnost neb učiněna některá výpověď, o níž se protokol nezmiňuje?

Je patrno, že v té příčině členům senátu vyjímaje snad ony, kteří náhodou měli účasť v trestní věci, o kterou jde, schází veškeren podklad skutkový pro rozhodnutí. A jakým způsobem si jej mají opatřiti? Má senát snad vyslechnouti zapisovatele hlavního přelíčení či předsedícího či též ostatní soudce při hl. přelíčení intervenovavší? Anebo má si senát vyžádati písemné vyjádření těchto osob? Či snad má také vyslechnouti strany, zejména odpůrce žadatelova, a provésti tedy jakési ústní líčení o žádosti po způsobu § 420. civ. procesu?

A jak sluší rozhodnouti o žádosti, jestliže seznání jednotlivých osob slyšených sobě odporují? Je tu snad rozhodnou většina či volné uvážení soudu či přísluší výpovědi některého funkcionáře (na př. předsedícího neb zapisovatele) zvláštní váha?

Jisto tu je jedno: trestní řád neobsahuje žádného ustanovení, z něhož by se dalo dedukovati, že je nepřípustno, aby tříčlenný senát o žádosti za opravu p. o h. p. rozhodoval a potřebný podklad pro rozhodnutí některým z naznačených způsobů si opatřil.

Ale pochybnosti právě vyložené zdají se nám de lege lata zřejmě ukazovati na jiného činitele k rozhodnutí o takové žádosti nad jiné způsobilého: na předsedícího hlavního přelíčení.

Předsedící již úkolem svým je k tomu veden, aby co nejbystřeji sledoval běh celého přelíčení, aby přihlížel k veškerým formálnostem, za jichž zachování je zodpověden, aby upjatě naslouchal i výpovědem osob vyslýchaných, jež jsou mu rukověť výslechů dalších a v porotních případech i podkladem pro jeho résumé.

Předsedící je zodpovědným i za obsah p. o h. p., jehož správnost svým podpisem spolu se zapisovatelem potvrzuje (§ 271. odst. 1. tr. ř.), a ve případě, že bylo nařízeno těsnopisné napsání všech výpovědí i řečí, je povolán zkoumati i správnost zápisků těch, když byly obyčejným písmem přepsány, ač nechce-li k prozkoumání tomu některého soudce ustanoviti (§ 271. odst. 4. tr. ř.).

Nepochybno je zajisté, že předsedící může z vlastního popudu nařídíti dodatné opravení p. o h. p. Zda není také nejpovolanějším k vyřízení návrhu strany na opravu takovou? Kdo jiný soustřeďuje v sobě více záruk, že návrh ten bude náležitě vyřízen?

A kdyby se i stalo, že předsedící v tom neb onom případě si není jist, zdali žádost za opravu je důvodnou čili nic, není ovšem překážky, aby paměť svou neoživil poptávkou u zapisovatele a ostatních soudcův.

Ovšem přiznáváme-li předsedovi právo k vyřízení takové žádosti, musíme mu důsledně přiznati toto právo plné, neztenčené, tedy nejen právo žádosti místo dáti, nýbrž i právo jí zamítnouti. Analogie § 238. tr. ř. v tom smyslu, že by předseda, nechce-li žádosti vyhověti, byl vázán vyžádati si rozhodnutí soudu,[19]) nemá již proto místa, že není tu více soudu nalézacího, jejž § 238. tr. ř. na mysli má, a že by devoluce ku tříčlennému senátu vzhledem k tomu, co svrchu uvedeno bylo, byla devolucí ad judicem peius informatum. Nebudiž namítáno, že i úkol předsedícího je vynesením rozsudku a skončením hl. přelíčení formálně u konce a že zejména i vykonání rozsudku odsuzujícího přísluší nikoli jemu, nýbrž přednostovi soudu (§ 397. in f. tr. ř.). Pokud jde o nutnou dohru hlavního přelíčení, jakou je sepsání rozsudku a ovšem i sepsání neb dopsání p. o h. p., trvá funkce předsedícího i zapisovatele nepochybně dále. Proto lze právem zajisté předsedícího pokládati za povolána také ještě k tomu, aby vyřídil žádost za opravu p. o h. p.

Z těchto důvodů nepříčí se dle našeho mínění zákonu, ani rozhodne-li o žádosti takové soud v obvyklém shromáždění tří soudců, ani vyřídí-li ji předsedící hlavního přelíčení.

Pokud jde o řízení před soudy okresními, není ovšem pochybnosti o tom, že o žádosti za opravu p. o h. p. povolán je rozhodovati soudce hlavní přelíčení řídivší. Zemřel-li tento soudce mezitím, byl-li přeložen neb nemůže-li z jiných důvodů žádost vyříditi, povolán je k tomu jeho nástupce, jenž ovšem vyžádá si, pokud jde o meritum žádosti, možno-li to, prohlášení onoho a dle okolností i zapisovatele a druhé strany. Při soudě sborovém náleželo by ve případě, že by změna taková nastala v osobě před-

[19]) To zdá se býti míněním kassačního soudu dle rozhodnutí svrchu v pozn. 4. citovaných.

sedícího hl. přelíčení, rozhodnutí pak jedině soudu (tříčlennému senátu).[20])

Pochybno může býti jedině, zda-li a pokud je předsedící (resp. soudce u soudu okresního), rozhoduje o návrhu na opravu p. o h. p., vázán souhlasem zapisovatele. V té příčině odchylujeme se poněkud od mínění panujícího, kteréž, jak se nám zdá, význam zapisovatelův oproti předsedícímu (soudci) poněkud přeceňuje, pokládajíc oba, pokud jde o obsah p. o h. p., za dva rovnocenné činitele tak, že, jsou-li ve příčině některé věci, kteráž protokolována býti má, různého názoru, vždy mínění obou v protokole vyznačiti sluší.[21])

Tak daleko dle našeho mínění vliv zapisovatele nesahá. Ovšem siuší úkol jeho při hl. přelíčení stavěti výše než úlohu zapisovatele ve stadiu přípravném, jemuž soudce (po případě vyslýchaný sám) protokol prostě diktuje (§ 104. odst. 4. tr. ř.).

Neboť tím, že toto ustanovení v trestním řádu, pokud jde o hl. přelíčení, obsaženo není, měla tu býti patrně zachována možnost samostatného protokolování zapisovatelem, jakž v praxi soudů sborových také skutečně se vyvinula.[22])

Rovněž není pochybnosti o tom, že zapisovatel je také zodpověděn za obsah protokolu, jehož správnost — právě tak jako předsedící (soudce) — podpisem svým potvrzuje (§ 271. odst. 1. tr. ř.).

Avšak tato samostatnost i zodpovědnost zapisovatelova přestává po našem mínění tam, kde předsedící (soudce) uzná za vhodno sám zasáhnouti, ať tím, že nařídí, že to neb ono do p. o h. p. pojato býti má či nemá, ať tím, že stanoví doslov, kterým některý návrh neb některá výpověď do protokolu se zapíše a j.

Chtěli-li bychom v těchto a podobných případech zapisovateli přiznati právo, aby uplatnil v protokole svůj odchylný názor, své individuálně různé pojetí věci, zneuznávali bychom úplně praeponderující postavení soudce přelíčení řídícího. Soudce nepochybně předčí zapisovatele — jímž obyčejně bývá u soudů okresních zřízenec kancelářský, u soudů sborových první instance konceptní nováček — jak znalostí práva tak i znalostí trestní věci, o kterouž jde. Soudce zajisté lépe rozpozná také věcný i právní dosah návrhů stran a výpovědí osob vyslýchaných a dovede je i stylisticky vhodněji upraviti.

---

[20]) Ku podpisu p. o h. p. povolán je v takovém případě dle jedněch nejstarší přísedící (tak *Seefeld* s. 42. d. a výslovně § 271. něm. tr. ř. i § 213. civ. pr.), dle jiných soudce, jejž soud ustanoví (tak *Storch* I. s. 383. pozn. 7.)

[21]) Tak zejména *Seefeld* s. 9., *S. Mayer*, Kom. u § 271. č. 21., 22., 27. a 58., *Stenglein* v Gerichtssaal 45. s. 83., 86. d. a *Storch* I. s. 383. a II. s. 286. pozn. 7.; srv. též *Glaser*, Handbuch I. s. 659. pozn. 8. a II. s. 261. pozn. 15.

[22]) U soudů okresních, kdež zapisovatelem bývá po většině zřízenec kancelářský, nelze ovšem ani při hlavním přelíčení na mnoze bez diktování se obejíti.

Před autoritou soudcovou musí tudíž osoba zapisovatelova ustoupiti do pozadí.

Zapisovatel nesmí dle našeho mínění ve případech svrchu naznačených ani odchylný názor svůj v protokole vyznačiti aniž snad svůj podpis na protokole z té příčiny odepříti. Ovšem ale mu nemůže býti bráněno poznamenati v protokole, že ta neb ona stať neb oprava pojata byla do protokolu na výslovný rozkaz předsedícího. Tím jest prost odpovědnosti i ve případech, kde soudce nařídil něco protokolovati, co s pravdou dle mínění zapisovatelova se nesrovnává.

Z těchto důvodů máme za to, že předsedící soudce není vázán souhlasem zapisovatelovým, ani nařizuje-li opravu p. o h. p. z vlastního popudu, aniž rozhoduje-li o návrhu na opravu takovou.

IV. Lze-li vyřízení návrhu na opravu p. o h. p. odporovati prostředkem opravným?

V té příčině je zajisté rozhodno, že trestní řád nevylučuje stížnosti na rozhodnutí soudu resp. předsedícího o žádosti za opravu p. o h. p. učiněné.

Proto sluší za to míti, že proti takovému rozhodnutí soudce u soudu okresního přísluší straně právo stížnosti do tří dnů na sborový soud první instance (§ 481. tr. ř.). Toto právo stížnosti sluší ovšem přiznati i procesnímu odpůrci žadatelovu, z čehož plyne, že soud jej má o vyřízení žádosti vyrozuměti. Dokud se to nestalo, nepočíná ovšem třídenní lhůta ku stížnosti běžeti.

Pokud jde o sborové soudy první instance, jest pokládati za správné mínění, že na příslušné rozhodnutí předsedícího neb soudu nelze kromě stížnosti dohlédací (§ 15. tr. ř.) podati opravného prostředku.[23])

Stížnost dohlédací je tu proto přípustna, poněvadž zde jsou podmínky v § 15. tr. ř. stanovené; neníť v té příčině opravný prostředek ani výslovně zakázán ani jinak upraven. Stížnost ona není ovšem ani pro žadatele ani pro jeho procesního odpůrce žádnou lhůtou vázána.

J. v. W. v Ger. Ztg. 1891. č. 1. hájí ojedinělé mínění, že stížnost na zamítající vyřízení předsedícího náleží spojiti s opravným prostředkem u věci hlavní (proti rozsudku) a že instance, které přísluší rozhodovati o tomto prostředku opravném, povolána je také k rozhodnutí o oné stížnosti. Mínění to, jež de lege ferenda lecos pro se má, nelze nám de lege lata uznati za správné, a to prostě proto, že tu schází zákonné ustanovení, jímž by řízení to

[23]) Tak *Storch* II. s. 286. pozn. 9. a *Rulf*, Der österr. Strafprocess 3. vyd. s. 161.; podobně i praxe; srv. rozhodnutí kass. soudu svrchu v pozn. 4. uvedená. Také praxe soudů něm. připouští tu stížnost na vrchní soud; srv. o tom *Stenglein* v Gerichtssaal 45. s. 96. d.

a zejména příslušnost k rozhodování o stížnosti, o kterouž jde, takovým způsobem byly upraveny.

Pokud jde o řízení přestupkové, neodchyluje se názor *J. v. W.* ve příčině otázky příslušnosti od mínění obecného; neboť by i dle názoru oním hájeného povolán byl k rozhodování o naznačené stížnosti té v tom případě, kde jde o odvolání z rozsudku sborového soudu první instance (i jako soudu porotního), rozhodoval dle *J. v. W.* právě tak jako dle mínění obecného vrchní soud.

Rozdíl by tu byl jen tehdy, byla-li podána z rozsudku sborového soudu první instance (soudu porotního) stížnost zmateční. Tu by o současně podané stížnosti na rozhodnutí o žádosti za opravu p. o h. p. dle *J. v. W.* nerozhodoval soud vrchní (dle § 15. tr. ř.), nýbrž soud kassační.

Což ale, jestliže stížnost zmateční soudu nejvyššímu vůbec se nepředloží, nýbrž již v první instanci odmítne? Avšak i když od této možnosti abstrahujeme, sluší uvážiti, že soud kassační povolán je dle § 16. t. ř. k rozhodování pouze o samých stížnostech zmatečních trestním řádem za přípustné uznaných. Stížnost proti rozhodnutí o žádosti za opravu p. o h. p., kteráž věcně zůstává ovšem zvláštní stížností, třeba formálně byla spojena se stížností zmateční, mezi opravné prostředky, o nichž kassačnímu soudu jest rozhodovati, patrně nenáleží.[24])

Dále sluší proti mínění *J. v. W.* poukázati k tomu, že žádost za opravu p. o h. p. by pak byla vázána lhůtou opravnému prostředku u věci hlavní vyměřenou; pro toto obmezení však není v zákoně opory. Vždyť žádost za opravu p. o h. p. toho ani nevyžaduje, aby zároveň rozsudek v odpor se bral, mohouc míti i jiný účel, na př. obnovu tr. řízení, stíhání svědka, uplatnění nároků soukromoprávních.

Přihlédněmež nyní ještě k otázce, jakého způsobu může býti rozhodnutí vrchního soudu (resp. sborového soudu první instance jako soudu odvolacího ve přestupcích) o stížnosti na rozhodnutí o žádosti za opravu p. o h. p.

Pokud jde o otázku, je-li žádaná oprava podstatnou neb je-li žadatel legitimován, nebude tu as pochybností. Zejména je samozřejmo, že byla-li žádost prvním soudem (předsedícím) zamítnuta pro nepodstatnost opravy neb pro nedostatečnou legitimaci žadatelovu, rozhodnutí stížnosti vyhovující nemůže pouštěti se do merita věci, nýbrž obmezí se na to, že prvnímu soudu (předsedícímu) nařídí, aby rozhodl ve věci samé.

---

[24]) Jiná jest ovšem otázka, může-li strana přes zamítnutí své žádosti za opravu p. o h. p. o děj v ní tvrzený opříti stížnost zmateční a může-li nejvyšší soud hledě k výsledku jiných průvodů stranou nabídnutých děj ten svému rozhodnutí za základ položiti. K otázce té jsme svrchu hledíce k ustanovení § 286. tr. ř. a § 6. novelly přisvědčili, pokud se týče formálností souvisících se zmatečnými důvody § 281. č. 1.—4. (§ 344. č. 1.—5.) tr. ř.

Jinak béře-li se v odpor meritální rozhodnutí o žádosti oné. Tu budou proti meritálnímu rozhodnutí vyšší instance stavěti se tytéž pochybnosti, které tu jsou, jak jsme viděli, v tom případě, že žádostí za opravu p. o h. p. se zabývá sborový soud první instance (tříčlenný senát).

Ovšem když již první soud sobě opatřil příhodnou cestou podklad pro své rozhodnutí, nelze ani vyššímu soudu upírati právo, aby na základě téhož neb dalšího ještě materiálu meritorně — dle okolností jiným způsobem než první soud — rozhodl.

Jinak má se věc, směřuje-li stížnost proti rozhodnutí předsedícího na vlastní zkušenosti založenému. Tu jde patrně, pokud merita věci se týče, o dovolávání se judicis peius informati.

Z té příčiny pokládáme za správné, jestliže v takovém případě vrchní soud a limine odmítne, do rozhodování u věci samé se pustiti, prohláse, že »neshledal příčiny o stížnosti mocí svého práva dohlédacího něco zaříditi«.

Proto správně také říšský soud německý připouští stížnost na odmítnutí návrhu na opravu p. o h. p. jen, pokud odmítnutí se stalo z důvodů právních, pokládaje za samozřejmo, že materiálný obsah, tedy osvědčení toho, co osoby sděláním protokolu pověřené zpozorovaly, stížností v odpor vzat býti nemůže.[25])

V. V jaké formě děje se oprava p. o h. p.?

Bylo-li návrhu na opravu p. o h. p. dáno místo, sluší opravu tu provésti dle analogie § 106. tr. ř. dodatkem ku protokolu, jenž (právě tak jako protokol sám) předsedícím a zapisovatelem podepsán budiž.[26])

Ovšem je i přípustno, dodatek ten připojiti in margine blíže místa, jehož se oprava týká, což má tu výhodu, že oprava nezůstane tak snadno nepovšimnuta, jako byla-li teprvé ke konci protokolu připojena. —

Zbývá ještě, abychom vyložili svůj názor o tom, jakým způsobem by řízení opravovací de lege ferenda upraveno býti mělo.

Důležitost takového řízení jeví se hlavně tam, kde jím má býti získán podklad pro opravný prostředek u věci hlavní.

[25]) Srv. E. III. 47.; podobně *Stenglein* l. c. s. 96. d. Proto také správně § 420. civ. proc. v řízení o žádosti za opravu skutkové podstaty rozsudku vylučuje jak veškero dokazování, tak i odporování příslušnému rozhodnutí, a to, jak v motivech (s. 293.) uvedeno, proto, že tu jde o upomínku soudců na průběh dřívějšího přelíčení, nikoli tedy o právní posouzení rozhodnutí toho.

[26]) To se všeobecně uznává; srv. *J. v. W.* v Ger. Ztg. 1891. č. 1, *Storch* II. s. 286., *Stenglein* l. c. s. 97., *Ortloff* l. c. s. 108. pozn. Podobně provádí se dle § 212. civ. proc. oprava jednacího protokolu k návrhu strany před skončením protokolu učiněnému dodatkem ku protokolu.

V ostatních směrech, zejména tedy pokud jde o obnovu trestního řízení, o trestní stíhání pro skutek při hlavním přelíčení spáchaný (křivé svědectví, urážku) neb o uplatnění nároků soukromoprávních, má oprava p. o h. p. význam celkem jen podružný.

Vždyť na konnexní proces civilní může míti vliv spíše rozsudek trestní (§§ 191., 268., 336., 539. civ. proc.) než p. o h. p. Výpověď při hl. přelíčení učiněnou lze, obsahuje-li trestný skutek, dokázati též jiným způsobem než p. o h. p. Totéž platí také, pokud jde o obnovu trestního řízení, a kdyby někdy snad nebylo lze provésti důkaz, že ta neb ona výpověď ve dřívějším hlavním přelíčení již byla učiněna, bude nanejvýš pokládána za novum, tak že postavení toho, kdo se obnovy domáhá, bude zpravidla ještě příznivějším.

Lze-li ale dle toho od těchto zajisté výminečných případů, kde jedná se snad vesměs jen o opravu, resp. doplnění v ý p o v ě d í při hl. přelíčení učiněných, abstrahovati a opravné řízení ve příčině p. o h. p. na opravné řízení u věci hlavní obmeziti, pak je jasno, že nic tomu není na závadu, by pro návrh na opravu p. o h. p. byla stanovena krátká praeklusivní lhůta, nejvhodněji snad lhůta osmi dnů od vynesení rozsudku. To ovšem by předpokládalo, že protokol v čas je hotov a doporučovalo by se tudíž pro vyhotovení p. o h. p. stanoviti lhůtu třídenní, jakáž právě i pro sepsání rozsudku v § 270. tr. ř. je předepsána.

Lze-li však žádost za opravu p. o h. p. vázati takovouto krátkou lhůtou, pak je možno rozhodování o žádosti té svěřiti, pokud jde o soudy sborové, shromáždění oněch soudců, kteří ve hlavním přelíčení a vynášení rozsudku účast měli. Pokládámeť tento sbor ze všech orgánů soudních, o nichž byla svrchu řeč, za nejzpůsobilejší k rozhodování o žádosti takové. Sbor ten předčí v té příčině i předsedícího tím, že mnohosť hlasů skýtá větší záruku správného rozhodnutí jak pro foro interno (vzájemné podporování paměti), tak i na venek (vůči stranám).

Krátkost lhůty, do které žádost za opravu p. o h. p. podána býti musí, zaručuje s jakousi pravděpodobností, že sbor oněch soudců bude lze ještě svolati. Není-li to více možno, buďtež k rozhodnutí povoláni ze soudců oněch jen ti, kteří právě tu ještě jsou. Při rovnosti hlasů budiž rozhodným vždy hlas předsedícího.

U soudů okresních rozhodujž o žádosti soudce, hlavní přelíčení řídivší; není-li to více možno, tedy soudce, do jehož působnosti příslušná věc trestní spadá.

O žádosti za opravu budiž vyslechnut procesní odpůrce a dle okolností i jiné osoby v procesu súčastněné (na př. svědek, o jehož výpověď jde).

Proti rozhodnutí nebudiž připuštěn žádný opravný prostředek, leč stížnost (do tří dnů) v tom případě, byla-li žádost zamítnuta

z důvodů právních (nedostatek legitimace, nepodstatnost žádané opravy). Ovšem ale budiž dovoleno, byla-li žádost odmítnuta in merito, žadateli, bylo li jí místo dáno, odpůrci, proti příslušné stati protokolu ohlásiti odpor (viz § 212. civ. proc.).

O stížnosti rozhodujž v řízení přestupkovém v každém případě sborový soud první instance, v řízení o zločinech a přečinech zásadně vrchní soud a jen, je-li žádost za opravu p. o h. p. podkladem pro stížnost zmateční, která se předkládá soudu kassačnímu, tento soud.

Tytéž instance nechť posoudí také význam odporu proti protokolu položenému, vyžádajíce si dle okolností prvé od prvního soudu objasnění.

Toto řízení platiž pouze pro žádosti za opravu p. o h. p., podané některou stranou procesní ve lhůtě svrchu naznačené.

Žádost strany opozděná a rovněž i žádost jiných osob (na př. svědka) mějž pouze význam upozornění soudu na přepsání neb jiné patrné omyly ve protokole, jichž opravu předsedící (soudce) v každý čas ze své moci může nařiditi.

Lze-li odpírati uznání neexistentního závazku podle zásad platných pro condictio indebiti anebo dle zásad, které platí pro condictio sine causa?[1])

Habilitační přednáška. Podává Dr. *Krčmář*.

Základní otázkou, od které při řešení našeho případu jest vycházeti, jest charakteristika uznání. — Jakou povahu jest přikládati projevu vůle uznáním se manifestujícímu? a specielně, by vlastního jádra otázky bylo se dotčeno: Jest uznání, smlouva uznávací, totiž slib splnění závazku již existentního, obligací abstraktní čili nic? K d y b y bylo tu odpověděti k l a d n ě, pak bylo by zcela jisto, že naprosto vyloučeno jest, by použito bylo na odpírání neexistentnímu závazku zásad platných pro přípustnost condictionis indebiti.

[1]) O otázkách, jaké skutečnosti jest prokázati žalobci při těchto druzích žalob, chce-li vítězství ve sporu dojíti, sr. místo jiných *Pavlíček*, Žaloby z obohacení, a sice pokud se týče condictio indebiti str. 272 a nn, pokud se týče condictio sine causa str. 270.; o břemenu průvodním sr. ještě na př. *Dernburg*, Pandekten I. str. 377, (V. vydání), k tomu fr. 25 D. de probationibus et praesumptionibus 22, 3.